

Nr 13

Utlåtande i anledning av väckta motioner om rabatter för studerande vid resor på statens järnvägar.

I en inom andra kammaren väckt och till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion II: 244 av fru *Renström-Ingenäs m. fl.* föreslås, att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte hemställa om utredning av möjligheterna till och kostnaderna för statens medverkan till reserabatter åt studerande under tider då de av statens järnvägar på kommersiell basis lämnade rabatterna icke är tillgängliga. I de likalydande, likaledes till allmänna beredningsutskottet hänvisade motionerna I: 325 av herr *Svanström m. fl.* och II: 392 av herr *Dahlgren m. fl.* hemställes, att riksdagen vid sin behandling av sjätte huvudtiteln, Driftbidrag till statens järnvägar, i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om vidtagande av erforderliga åtgärder för att tillförsäkra studerande rätt till rabatt för resa med SJ:s tåg och bussar mellan hemort och studieort vid termins början och slut i enlighet med motionernas syfte.

Utskottet har företagit motionerna till samtidigt behandling.

I alla tre motionerna redogöres för gällande regler för ifrågavarande reserabatter. SJ kan av kommersiella skäl inte medge rabatter i större utsträckning än som sker. Av sociala skäl bör emellertid statsmakterna ställa medel till förfogande för biljettrabatter åt studerande i vidgad utsträckning, bl. a. vid terminernas början och slut (motionerna I: 325 och II: 392) och under sommaren och julferierna (motion II: 244).

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionerna II: 244 och II: 392.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionerna från järnvägsstyrelsen, som bl. a. anför att tidigare gällande studeranderabatter som var tillämpliga även under jul- och nyårsferierna ansetts vara företagsekonomiskt icke motiverade varför de upphävdes i juli år 1960 och nuvarande system infördes. Rabatten kan numera utnyttjas av alla elever för resor från skolorten till valfri ort, men den gäller icke för resor med järnväg till eller från skolorten vid lästermins början resp. slut eller under tiden 16 dec.—14 jan. och 16 juni—14 aug. samt icke under någon del av året vid färd med SJ:s landsvägsbussar. Julferierna och sommarmånaderna sammanfaller i stort sett med toppbelastningen på järnvägarna. I motionerna göres ingen invändning mot principen, att rabatter bör medges endast då de är företagsekonomiskt motiverade, utan förslagen motiveras med sociala

skäl. Från administrativ synpunkt torde enligt styrelsen några svårigheter ej möta att införa de föreslagna rabatterna, men styrelsen måste som villkor ställa, att järnvägarna erhåller full gottgörelse för de transportprestationer som ligger utanför nu gällande perioder för studeranderabatt. Denna gottgörelse bör lämnas genom särskilda anslag.

Utskottet

Taxesättningen för resor på statens järnvägar skall enligt beslut av statsmakterna ske enligt företagsekonomiska principer, och prisnedsättningar som icke är motiverade från denna synpunkt skall icke belasta järnvägar-
nas ekonomi.

I motionerna I: 325 och II: 392 har yrkats att riksdagen skulle upptaga frågan om vidgad rabattering för studerande vid behandlingen av det under sjätte huvudtiteln upptagna anslaget till Driftbidrag till statens järnvägar. I motion II: 244 förutsattes att särskilt anslag skall lämnas för att möjliggöra i motionerna föreslagna ändringar i rabattsystemet.

Järnvägsstyrelsen har i sitt yttrande över motionerna anfört bl. a. att nu gällande studeranderabatter tillämpats endast sedan den 1 juli 1960. Tillräckligt underlag för anpassningsåtgärder har sålunda hittills saknats, men styrelsen räknar med att under innevarande år få material för en mera långsiktig bedömning av rabattsystemets utformning. Utskottet förutsätter att de förbättringar i fråga om de studerandes rabatter som härvid kan visa sig möjliga inom ramen för statens järnvägars resurser kommer att genomföras.

Utskottet vill vidare erinra om att chefen för finansdepartementet tillkallat en utredning rörande riktlinjerna för affärsverkens pris- och taxepolitik. Vid prövningen av statens järnvägars taxesättning har utredningen att beakta bl. a. de sociala hänsyn som i sådant sammanhang kan aktualiseras.

Utskottet delar motionärernas uppfattning om önskvärdheten av ett för-
månligare rabattsystem för de studerande som bl. a. medger prisnedsatta resor vid terminernas början och slut men finner övervägande skäl tala för att den ovannämnda prövningen av hithörande frågor avvaktas innan ytterligare åtgärder ifrågasätts.

Utskottet hemställer sålunda,

att motion II: 244 samt de likalydande motionerna I: 325
och II: 392 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 13 mars 1962

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

NANCY ERIKSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar Nestrup, Sörlin, Kaijser, Axel Emanuel Andersson, Hedström, Hellebladh, Widén, Tage Johansson, Schött, Lars Larsson* och Eric Peterson;

från andra kammaren: fru Eriksson i Stockholm, fru Jäderberg, herr Svensson i Kungälv, fru Thunvall, herrar Carlsson i Huskvarna*, Nilsson i Båstekille, fröken Anderson i Lerum, herr Larsson i Borrbj, fru Ekroth*, herrar Westberg* och Edlund.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.